EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.10.2024
COM(2024) 427 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Vuosikertomus vuonna 2023 rahoitetuista Euroopan unionin humanitaarisista avustusoperaatioista

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto.....2

Avun antamisen maailmanlaajuinen toimintaympäristö 2

Riittävän ja vaikuttavan humanitaarisen avun antaminen sitä tarvitseville väestöryhmille.....5

Yksittäisistä operaatioista tehtyjen ulkopuolisten arviointien tarkastelu 8

Johdanto

Tässä kertomuksessa esitellään Euroopan komission pelastuspalveluasioiden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosaston (ECHO) toteuttamat Euroopan unionin keskeiset toimet ja toimintapolitiikoilla aikaansaadut tulokset humanitaarisen avun alalla vuonna 2023. Se on laadittu humanitaarisesta avusta 20 päivänä kesäkuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1257/96 19 artiklan mukaisesti. Kyseisessä artiklassa edellytetään, että komissio toimittaa vuosittain Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, johon on liitetty tiivistelmä edellisen vuoden aikana rahoitetuista toimista.

ECHOn tehtävänä on **auttaa pelastamaan ja suojelemaan ihmishenkiä, ehkäistä ja lievittää inhimillistä kärsimystä sekä turvata niiden väestöryhmien koskemattomuus ja ihmisarvo, jotka kärsivät luonnonuhkien tai ihmisen aiheuttamien katastrofien seurauksista** EU:ssa tai sen ulkopuolella. Tämän yhteisen yleistavoitteen mukaisesti ECHO toimii sekä EU:n humanitaarisen avun ja hätäavun antajana että unionin pelastuspalvelumekanismin puitteissa toteutettavien EU:n pelastuspalveluoperaatioiden koordinaattorina ja edistäjänä. Unionin pelastuspalvelumekanismin toiminnan pääpaino on EU:n ulkopuolella, ja se toimittaa nopeasti hätäapua ja humanitaarista apua kriisiaikoina. Sillä tavoin se täydentää tässä asiakirjassa kuvailtua ECHOn humanitaarista avustustoimintaa. ECHOn toiminnalla edistetään seuraavien komission poliittisten painopisteiden toteuttamista: vahvempi EU maailmannäyttämöllä, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja eurooppalaisen elämäntavan edistäminen.

EU tarjoaa – ECHOn kautta – humanitaarista apua sitä tarvitseville ihmisille ympäri maailman humanitaarisia periaatteita eli **humaanisuutta, puolueettomuutta, riippumattomuutta ja neutraaliutta** noudattaen. Kyseiset periaatteet vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 214 artiklassa sekä humanitaarista apua koskevassa eurooppalaisessa konsensuksessa [(1)]. EU:n humanitaarisella avulla autetaan eniten apua tarvitsevia riippumatta heidän kansalaisuudestaan, uskonnostaan, sukupuolestaan, etnisestä alkuperästään tai poliittisesta suuntautumisestaan. Sillä vastataan myös nimenomaisesti naisten, lasten, vanhusten, sairaiden ja vammaisten henkilöiden [(2)] tarpeisiin.

Avun antamisen maailmanlaajuinen toimintaympäristö

Vuonna 2023 koettiin merkittäviä humanitaarisia haasteita, jotka johtuivat Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa, Lähi-idän tilanteen kärjistymisestä erityisesti Palestiinassa, Sudanin edelleen jatkuvista levottomuuksista ja Sahelin alueen pitkittyneistä kriiseistä. EU antoi Ukrainalle merkittävää tukea: humanitaaristen avustusoperaatioiden kokonaisarvo oli helmikuusta 2022 lukien yhteensä 785 miljoonaa euroa. Lisäksi maailmanlaajuinen ruokaturvattomuus kasvoi ennätystasolle vuonna 2023: viidessä maassa on nälänhädän riski ja Palestiinassa [(3)] on lähihistorian vakavin elintarvikekriisi.

Pitkittyneistä kriiseistä, ilmastonmuutoksesta, ennakoimattomista katastrofeista ja tautien leviämisestä johtuvat perustavanlaatuiset haasteet maailmanlaajuisessa humanitaarisessa toimintaympäristössä ovat **heikentäneet entisestään humanitaarista tilannetta** myös monin paikoin muualla maailmassa. Tämä on johtanut **erittäin suuriin humanitaarisiin tarpeisiin**. Yhdistyneiden kansakuntien (YK) humanitaarisen avun koordinointitoimiston (OCHA) viimeisimmässä Global Humanitarian Overview 2023 -yleiskatsauksessa [(4)] arvioitiin, että humanitaarista apua ja suojelua tarvitsi vuoden 2023 lopussa 363,3 miljoonaa ihmistä, mikä on 11,4 prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Rahoitus ei

(1) Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission yhteinen julkilausuma (2008/C 25/01).

(2) YK:n vammaisyleissopimuksen mukaisesti; EU:n on yleissopimuksen sopimuspuoli.

(3) Nimitystä ’Palestiina’ ei pidä tulkita Palestiinan valtion tunnustamiseksi, eikä se vaikuta asiaa koskeviin yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin.

(4) Global Humanitarian Overview 2023, December Update (Snapshot as of 31 December 2023) | OCHA (unocha.org).

kuitenkaan vastannut kasvavia tarpeita. Humanitaaristen tarpeiden ja saatavilla olevien varojen välinen rahoitusvaje kasvoi vuoden 2022 ja vuoden 2023 välisenä aikana 18,3 miljardista Yhdysvaltain dollarista 27,7 miljardiin Yhdysvaltain dollariin. [5]

Humanitaarisen avun toimittaminen on edelleen vaikeaa **ennakoimattomuuden, epävakauden ja turvattomuuden** vuoksi, mikä aiheuttaa merkittäviä riskejä humanitaarisille toimijoille. Alueille pääsyn rajoitukset haittaavat humanitaarisen avun toimittamista, koska apua tarvitsevien ihmisten luo **pääsee rajoitetusti tai pääsy on evätty kokonaan**, ja vaikeuttavat tarvittavien valvontatoimenpiteiden, kuten paikalla suoritettavan seurannan ja tarvearviointien, toteuttamista. Lisääntyneet **kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkaukset** pahentavat entisestään humanitaarisen avun toimittamisen riskejä ja siinä koettuja vaikeuksia.

Näistä **haasteista** huolimatta komissio **onnistui saavuttamaan tavoitteensa** maaliskuussa 2021 annetussa komission tiedonannossa *EU:n humanitaarinen toiminta: uudet haasteet, samat periaatteet* [6] esitettyjen painopisteiden ja keskeisten toimien mukaisesti. **EU oli edelleen yksi tärkeimmistä maailmanlaajuisen humanitaarisen avun antajista**. Humanitaarista apua toimitettiin 114 maahan [7] periaatteita noudattaen ja tarpeiden pohjalta, ja EU:n osuus oli 9,4 prosenttia maailmanlaajuiseen humanitaariseen järjestelmään myönnetystä kokonaisrahoituksesta [8]. EU:n tavoitteena on varmistaa, että rahoitusta on saatavilla mahdollisimman monien apua tarvitsevien auttamiseksi mahdollisimman monessa maassa ja että tarpeisiin voidaan vastata nopeasti, tehokkaasti ja kokonaisvaltaisesti. ECHOn kenttäverkosto (50 toimistoa 40 maassa, noin 430 hengen kansallinen ja kansainvälinen henkilöstö) tarjoaa tältä osin tärkeää tukea. Vuoden 2023 alustavat humanitaarisen avun määrärahat olivat **1 643 miljoonaa euroa** [9]. Vuoden aikana saatiin useita lisämäärärahoja [10] seuraavista lähteistä:

- solidaarisuus- ja hätäapuvaraus, josta katettiin useita kriisejä, mukaan lukien Ukraina ja ruokaturvan heikentyminen maailmanlaajuisesti (579,3 milj. euroa)
- otsakkeen VI rahoitusvälineiden siirtäminen, vahvistaminen ja uudelleenkohdentaminen Armenian, Palestiinan tai Tšadin kriisien monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseksi (69,7 milj. euroa)
- Virement Aide Humanitaire (VAH – varainhoitoasetuksen 30 artiklan 2 kohta), osoitettu Mauritanialle (2,7 milj. euroa)
- ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot jäsenvaltioista (5,4 milj. euroa).

Vuoden 2023 lopulliset **humanitaarisen avun määrärahat** olivat **2 421,8 miljoonaa euroa**. Komissio pystyi näin ollen avustamaan paitsi laajamittaisissa humanitaarisissa kriiseissä (esim. Ukrainan, Syyrian, Palestiinan ja Sudanin kriiseissä), myös unohdetuissa kriiseissä [11], joihin se osoitti 17 prosenttia [12] vuoden 2023 alustavista määrärahoistaan (286 milj. euroa). Liitteessä I esitetään määrärahat, jotka on osoitettu merkittävimpiin kriiseihin, joiden johdosta komissio toteutti toimia vuonna 2023.

Tärkeimmät toimet maailman eri alueilla voidaan tiivistää seuraavasti:

---

[5] Global Humanitarian Overview 2022, December Update (Snapshot as of 31 December 2022) | OCHA (unocha.org).

[6] Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle *EU:n humanitaarinen toiminta: uudet haasteet, samat periaatteet*, COM(2021) 110 final.

[7] Luvun kehitys johtuu osittain menetelmien muutoksesta, joka on seurausta YK:n rahoituksen seurantajärjestelmän (UN Financial Tracking System) verkkosivustolla tehdyistä muutoksista.

[8] UN Financial Tracking System, Global Funding Overview Summary 2023.

[9] Summa ei sisällä tukitoiminnoista aiheutuneita menoja (BA-budjettikohdat). Tällaiset menot mukaan lukien koko rahoitusvälineen alustava määrä oli 1 654,8 miljoonaa euroa vuonna 2023.

[10] Näiden lisämäärärahojen lisäksi toimintavarauksesta otettiin käyttöön 121,7 miljoonaa euroa.

[11] Vakavat ja pitkittyneet kriisit, jotka eivät saa paljon huomiota tiedotusvälineissä ja joissa kansainvälisen avun määrä kriisistä kärsiville väestöryhmille on riittämätön, kuten Haitissa tai rohingakriisissä.

[12] Verrattuna 1 687 miljoonan euron alustaviin määrärahoihin, jotka koostuivat alustavista määrärahoista (1 643 milj. euroa) ja alustavasta toimintavarauksesta (122 milj. euroa) ja joista on vähennetty katastrofivalmiuteen varatut varat (78 milj. euroa). Unohdettuihin kriiseihin alun perin osoitetut määrärahat ovat 17,5 prosenttia edellä mainituista määrärahoista.

- **Kaakkois-Eurooppa, itäinen naapuruusalue ja Turkki:** Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa vaikutti edelleen voimakkaasti alueella toteutettavaan humanitaariseen toimintaan, joka kattoi useita osa-alueita, kuten talveen valmistautumisen, käteisavustukset, suojelun, terveydenhuollon ja koulutuksen. Komissio osoitti vuonna 2023 Ukrainalle 300 miljoonaa euroa välittömiin humanitaarisiin tarpeisiin. Summalla autettiin yli 17,6:ta miljoonaa apua tarvitsevaa ihmistä. Lisäksi komissio myönsi 20 miljoonaa euroa hätäapuun, jolla vastattiin Moldovaan paenneiden ukrainalaisten ja heitä vastaanottavien yhteisöjen tarpeisiin. Turkissa komissio tuki kahden helmikuussa 2023 tapahtuneen maanjäristyksen kohteeksi joutuneita haavoittuvassa asemassa olevia pakolaisia ja turkkilaista väestöä 78,2 miljoonalla eurolla [(13)]. Lisäksi hätätilanteiden sosiaalinen turvaverkko siirrettiin heinäkuussa 2023 onnistuneesti humanitaarisen avun rahoituksesta kehitysyhteistyön rahoitukseen kehitysnaapuruuspolitiikan ja laajentumisneuvottelujen pääosaston (NEAR) vastuulle humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumostrategian mukaisesti.
- **Itä-Afrikka ja eteläinen Afrikka:** Alueen tilannetta leimasivat edelleen konfliktit, pakkomuutot, epidemiat ja äärimmäiset sääolosuhteet (esim. pitkittyneet tulvat ja kuivuus Afrikan sarvessa ja sen lähialueilla ja voimakkaat syklonit erityisesti Madagaskarissa, Malawissa ja Mosambikissa). Useiden maiden, kuten Sudanin, Kongon demokraattisen tasavallan, Afrikan sarven (Somalia, Etiopia, Kenia), Etelä-Sudanin, Ugandan, Burundin ja Mosambikin, humanitaarisen tilanteen merkittävä heikentyminen johti yleiseen ruokaturvattomuuteen ja elinkeinojen menetykseen. Komissio otti käyttöön lisäresursseja lieventääkseen huhtikuussa 2023 alkaneen Sudanin konfliktin vaikutuksia. Konflikti on aiheuttanut maailman suurimman pakkomuuttokriisin ja humanitaarisen kriisin, jonka vaikutukset tuntuvat myös maan rajojen ulkopuolella. Alustavia 330,7 miljoonan euron määrärahoja lisättiin yli 595,02 miljoonaan euroon, jotta voitiin vastata näihin ja muihin alueen pakottaviin humanitaarisiin tarpeisiin.
- **Lähi-itä:** Komissio nelinkertaisti Palestiinalle myöntämänsä humanitaarisen avun yli 100 miljoonaan euroon ([14]) sen jälkeen kun Israeliin 7. lokakuuta 2023 tehdystä terrori-iskusta alkunsa saanut Gazan konflikti oli johtanut alueen lähes koko palestiinalaisväestön (1,7 milj. ihmistä) pakkomuuttoon. Apu on tarkoitettu palestiinalaisten perustarpeisiin. Komissio vastasi edelleen myös Syyrian väestön tarpeisiin myöntämällä yli 182 miljoonaa euroa apua (eli toimittamalla elintarvikkeita, lääkkeitä ja puhdasta vettä ja mahdollistamalla hätämajoituksen, suojelun ja hätätilanteissa annettavan koulutuksen). Syyrialaisten tilannetta pahensivat entisestään helmikuussa 2023 tapahtuneet maanjäristykset. Jordaniassa ja Libanonissa osoitettiin yli 79 miljoonaa euroa Syyrian pakolaisten ja haavoittuvassa asemassa olevien vastaanottavien yhteisöjen tukemiseen.
- **Länsi-Afrikka ja Keski-Afrikka:** Komissio myönsi yli 181,5 miljoonaa euroa alustavista määrärahoistaan pääasiassa konfliktien aiheuttaman ruokaturvattomuuden ja aliravitsemuksen ratkaisemiseen, maan sisäisten pakolaisten monialaisten tarpeiden täyttämiseen, henkilöstön ja tavaroiden kuljettamiseen ja katastrofivalmiuksien tukemiseen Sahelin alueen maissa, Tšad-järven alueella, Luoteis- Lounais-Kamerunissa, Luoteis-Nigeriassa ja Keski-Afrikan tasavallassa. Erityisesti heikentyneen ruokaturvan vahvistamiseksi otettiin käyttöön lisämäärärahoja, joiden ansiosta alueen lopulliset määrärahat olivat yli 279,3 miljoonaa euroa.
- **Pohjois-Afrikka, Irak ja Arabian niemimaa:** Komissio sitoi 143 miljoonaa euroa voidakseen vastata Pohjois-Afrikan (Libya, Egypti ja Algeria – länsisaharalaiset pakolaiset) ja Irakin konfliktien vuoksi siirtymään joutuneiden maan sisäisten ja muiden

[(13)] Summa sisältää uudelleen kohdennetuista varoista, Turkin vuoden 2023 humanitaarisen avun toteutussuunnitelmasta ja hätäapuvälineistöstä peräisin olevat varat.

[(14)] Mukaan lukien 92,5 miljoonaa euroa humanitaarisen avun toteutussuunnitelmasta ja 10 miljoonaa euroa Euroopan humanitaarisen toiminnan valmiuksien kautta.

pakolaisten ja Jemenin konfliktin uhrien tarpeisiin. Tähän sisältyi monialaista apua, joka liittyi muun muassa vedensaantiin, sanitaatioon ja hygieniaan, ruokaan ja ravitsemukseen, hätätilanteissa annettavaan koulutukseen ja terveydenhuoltoon, myös mielenterveyteen ja psykososiaaliseen tukeen, yhdennettyihin suojelutoimiin, oikeusapuun (henkilöllisyysasiakirjat) ja majoitustoimiin. Lisärahoituksella, jolla pääasiassa vahvistettiin Jemenin konfliktin uhrien auttamista, tälle alueelle pystyttiin myöntämään lopulta 183,12 miljoonan euroa.

- **Aasia ja Tyynenmeren alue:** Komissio myönsi alueelle yli 258,59 miljoonaa euroa vuonna 2023. Tuki kohdennettiin pääosin Afganistanin väestön kasvaviin humanitaarisiin tarpeisiin (erityisesti naisille ja tytöille, joiden oikeuksia ja mahdollisuuksia tilapäinen talebanhallinto kavensi edelleen) ja Myanmarin monitahoisen kriisin kasvaviin humanitaarisiin tarpeisiin, kuten pääosin Bangladeshiin ja muihin naapurimaihin suuntautuvaan pakkomuuttoon. Pakistanissa tukea myönnettiin voimakkaiden tulvien vuoksi ja Filippiineillä luonnonkatastrofeista ja Mindanaon konfliktista johtuviin tarpeisiin. Komissio puuttui myös useisiin Tyynenmeren saariin vaikuttaneiden trooppisten syklonien ja kuivuuden humanitaarisiin seurauksiin.
- **Pohjois- ja Etelä-Amerikka ja Karibian alue:** Komission toimissa keskityttiin auttamaan ihmisiä, jotka kärsivät Venezuelan kriisin sisäisistä ja alueellisista vaikutuksista, Kolumbian aseellisesta konfliktista, Haitin monitahoisesta kriisistä sekä laaja-alaisesta järjestäytyneestä väkivallasta Keski-Amerikassa, Meksikossa ja Ecuadorissa. Toimilla vastattiin siirtymään joutuneiden henkilöiden humanitaarisiin tarpeisiin koko maanosassa, luonnonkatastrofien ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sekä akuuttiin ruokaturvattomuuteen ja aliravitsemukseen. Myös katastrofivalmiuksiin myönnettiin tukea. Komissio myönsi alueelle alun perin yli 81 miljoonaa euroa. Vuoden lopussa määrä oli noussut 152,82 miljoonaan euroon.

Komissio toimii **noin 220 kumppanin** kanssa (näistä kumppaneista 118 sai rahoitusta vuonna 2023 allekirjoitettujen sopimusten kautta – luettelo on liitteessä II). Vuoden 2023 rahoituksesta 45,9 prosenttia myönnettiin kansalaisjärjestöille, 43,3 prosenttia YK:n järjestöille, 10,6 prosenttia kansainvälisille järjestöille ja 0,2 prosenttia valtiollisille organisaatioille.

Riittävän ja vaikuttavan humanitaarisen avun antaminen sitä tarvitseville väestöryhmille

Komissio pyrki **edistämään monenvälisyyttä ja sääntöpohjaista maailmanjärjestystä** osallistumalla aktiivisesti humanitaariseen vaikuttamistoimintaan ja avustuspolitiikan kehittämiseen Euroopan tasolla ja maailmanlaajuisesti EU:n humanitaarista toimintaa koskevassa tiedonannossa [15] esitettyjen painopisteiden perusteella. **Uuden diilin (Grand Bargain)** [16] puitteissa tehtyjen sitoumusten täytäntöönpanossa saavutettiin merkittävää edistystä, erityisesti rahoituksen korkean laadun, käteisvarojen ja paikallisen toimeenpanon osalta. Osallistumista maakohtaisiin keskitettyihin rahastoihin [17] jatkettiin, jotta voitiin edelleen edistää paikallista toimeenpanoa ja vähemmän korvamerkittyä rahoitusta. Käyttöön otettiin pidemmän aikavälin **ohjelmakumppanuuksia** [18] koskeva malli, jolla tuetaan yhteisen strategisen edun mukaisia toimintatapoja kahdentoista vuonna 2023 käynnistetyn uuden ohjelmakumppanuuden kesken. Komissio kehotti myös lisäämään tuntuvasti humanitaarista rahoitusta ja parantamaan vastuunjakoa avunantajien, myös jäsenvaltioiden, kesken. Tässä yhteydessä EU:n neuvosto hyväksyi toukokuussa 2023 vapaaehtoisen tavoitteen, jonka tarkoituksena on kannustaa jäsenvaltioita ja muita avunantajia osoittamaan 0,07 prosenttia bruttokansantulostaan humanitaariseen apuun.

[15] COM(2021) 110 final, ks. alaviite 5.
[16] Uusi diili.
[17] Afganistan, Etelä-Sudan, Ukraina ja Venezuela.
[18] Ohjelmakumppanuudet.

Humanitaarisen logistiikan toimintapolitiikan [19] osalta komissio tuki edelleen neuvoston päätelmissä (9282/23) [20] esiin tuotua toimitusketjuun sovellettavaa strategista ja monialaista toimintatapaa keskeisenä keinona korjata rahoitusvaje. Vuonna 2023 päätökseen saatetussa arviointitutkimuksessa [21] vahvistettiin tämän strategian arvo ja suositettiin sen jatkamista. Vuonna 2023 jatkettiin humanitaaristen kumppaneiden koulutusta ja hyvien käytäntöjen, korkean tason tiedottamisen ja toimintaohjeiden edistämistä (humanitaarista logistiikkaa koskevissa asioissa). Aihetta käsiteltiin myös vuonna 2023 järjestetyssä Euroopan humanitaarisen avun foorumissa.

Euroopan humanitaarisen toiminnan valmiuksien (EHRC) [22] operatiivisten välineiden kehittämistä jatkettiin vuonna 2023. Tämä auttoi komissiota tukemaan kumppaneita ja helpottamaan humanitaarisen avun toimittamista, toimittamaan humanitaariseen toimintaan kuuluvia tarvikkeita ja kuljettamaan humanitaarisia työntekijöitä vaikeapääsyisille alueille, joille apua ei muutoin saataisi. Vuonna 2023 EHRC toimitti apua 16 kriisiin 15 maassa [23]. EHRC:n valmiuksien ja palvelujen kehittämiseen ja käyttöönottoon osoitettiin 56,58 miljoonaa euroa. Sen puitteissa toteutettiin erityisesti seuraavia toimia:

- yhdeksään maahan tehtiin 85 EU:n humanitaarisen ilmasillan avustuslentoa, joilla kuljetettiin yli 3 880 tonnia humanitaariseen toimintaan kuuluvia tarvikkeita
- seitsemään maahan tehtiin EU:n humanitaarisia avustuslentoja, joilla kuljetettiin yli 490 tonnia tarvikkeita ja 19 400 humanitaarista työntekijää
- EHRC:n varastoista lahjoitettiin kumppaneille yli 840 tonnia tarvikkeita, joiden arvo oli yli 4,4 miljoonaa euroa.

Komissio hyödynsi koko **hätäapuvälineistöään**, johon kuuluu äkillisiä suurkatastrofeja koskeva hätäapu (Acute Large Emergency Response Tool, ALERT), epidemioiden valvontaväline (Epidemics Tool), pienimuotoisten toimien väline (Small-scale Tool) ja katastrofiavun hätärahasto (Disaster Response Emergency Fund, DREF). Se toimitti yhteensä 44,5 miljoonaa euroa ensi vaiheen humanitaarista hätäapua odottamattomiin tapahtumiin eri puolilla maailmaa. Seuraavassa on joitakin esimerkkejä varojen kohdentamisesta.

- Pienimuotoisten toimien väline aktivoitiin 18 kertaa, ja sillä reagoitiin muun muassa Kahovkan padon murtumiseen Ukrainassa, sykloneihin Vanuatussa, Bangladeshissa ja Filippiineillä sekä tulviin Libyassa, Haitissa ja Perussa.
- ALERT-hätäapu aktivoitiin 14 kertaa, ja sillä reagoitiin välittömästi Pakistania, Somaliaa ja Keniaa koetelleisiin tulviin, trooppisten syklonien seurauksiin Madagaskarilla, Malawissa, Mosambikissa, Myanmarissa ja Meksikossa sekä Afganistanin, Etiopian, Marokon, Nepalin, Turkin ja Syyrian maanjäristyksiin.
- Epidemioiden valvontaväline aktivoitiin kahdeksan kertaa, ja sillä tuettiin toimia, jotka liittyivät apinarokkoon Kongon demokraattisessa tasavallassa, kurkkumätään Nigeriassa, koleraan Etiopiassa, Etelä-Sudanissa, Malawissa, Sudanissa ja Zimbabwessa ja terveydenhoitolaitoksiin vaikuttaneeseen tulipaloon Bangladeshissa.
- Komissio rahoitti 65:tä DREF-operaatiota, jotka Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto (IFRC) toteutti 50 maassa ja jotka liittyivät muun muassa koleraan Afrikassa sekä tulviin ja maanjäristyksiin Pohjois-

[19] ECHOn temaattinen asiakirja: Humanitarian logistics policy.
[20] Neuvoston päätelmät humanitaarisen avun rahoitusvajeen korjaamisesta, 22. toukokuuta 2023.
[21] Evaluation of Humanitarian Logistics in the European Commission's Civil Protection and Humanitarian Aid operations, 2018-2022.
[22] ECHO: European Humanitarian Response Capacity (EHRC) Factsheet.
[23] Afganistan, Armenia, Burkina Faso, Egypti/Palestiina, Kenia, Kongon demokraattinen tasavalta, Madagaskar, Mali, Nepal, Niger, Somalia, Sudan, Syyria, Tšad ja Ukraina.

Afrikassa, Kaakkois-Aasiassa ja Tyynenmeren alueella.

Lisäksi ECHO edisti vuonna 2023 toimintapolitiikkojen noudattamista ja kehittämistä ja antoi kumppaneille suosituksia EU:n rahoittamien humanitaaristen operaatioiden laadun, johdonmukaisuuden ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi.

Konfliktien kärjistymisen, Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa johtuvien elintarvikkeiden korkeiden hintojen, talouden häiriöiden ja ilmastoilmiöiden vuoksi komissio osoitti noin 670 miljoonaa euroa [(24)] **ruoka-apuun, ravitsemukseen ja nälänhädän ehkäisyyn**. Tämän myötä Team Europe -toimiin maailmanlaajuisen elintarvikekriisin ratkaisemiseksi sidottiin vuosina 2021–2024 yhteensä 8,3 miljardia euroa.

Terveysalan hankkeisiin myönnettiin 334 miljoonaa euroa. Hankkeilla tuettiin terveydenhuoltojärjestelmiä maailmanlaajuisesti ja annettiin ihmishenkiä pelastavaa sairaanhoitoa. Erityisenä painopisteenä olivat epidemioiden ehkäisy sekä niihin varautuminen ja reagoiminen, mielenterveys ja psykososiaalinen tuki sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys.

ECHO panosti edelleen **vesihuoltoon, sanitaatioon ja hygieniaan** liittyviin toimiin, joilla pyritään parantamaan humanitaarisista kriiseistä kärsivien ihmisten mahdollisuuksia saada turvallista juomavettä sekä yhtäläisiä sanitaatio- ja hygieniapalveluja.

ECHO jatkoi vuonna 2023 järjestelmällistä kampanjointia antamalla **kansainvälistä humanitaarista oikeutta** koskevia julkilausumia ja osallistumalla monenvälisiin foorumeihin. Aihepiireinä olivat muun muassa humanitaarinen diplomatia, humanitaaristen työntekijöiden suojelu, kaupunkisodankäynti ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen parantaminen humanitaarisen tilan turvaamiseksi. ECHO edisti edelleen avunantajien, sääntelyviranomaisten, paikallisviranomaisten, humanitaaristen toimijoiden ja yksityisen sektorin välistä vuoropuhelua, jotta humanitaarinen apu saadaan toimitettua kaikille sitä tarvitseville. Lisäksi ECHO pyrki tehostamaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten seurantaa muun muassa vahvistamalla tiedonkeruuta ja seurantavaatimuksia tai lisäämällä näyttöön perustuvaa vaikuttamista. ECHO käynnisti myös ensimmäisen hankkeen, jolla annetaan välitöntä, konkreettista ja tuntuvaa oikeudellista, lääkinnällistä ja aineellista tukea hyökkäysten uhriksi joutuneille humanitaarisille työntekijöille.

ECHO tuki edelleen **kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista EU:n rajoittavissa toimenpiteissä** ja edisti humanitaaristen poikkeusten ja erityisesti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2664(2022) mukaisten humanitaaristen vapautusten johdonmukaista sisällyttämistä EU:n pakotejärjestelmiin. Vuonna 2023 humanitaarinen vapautus otettiin käyttöön noin 30:ssä EU:n pakotejärjestelmässä, muun muassa Jemenin, Myanmarin, Nicaraguan, Nigerin, Sudanin, Syyrian ja Venezuelan osalta.

Komissio osoitti 15 prosenttia määrärahoistaan **suojelutoimiin**, koska **keskittymistä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin** pidettiin edelleen tärkeänä huolenaiheena ja painopisteenä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten jatkumisen ja väkivallan riskien ja ilmenemisen yleisyyden vuoksi. Kaikilla tukitoimien aloilla otettiin huomioon sukupuoli ja ikä sekä vammaisten henkilöiden osallistaminen [(25)], ja kaikentyyppiseen lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan puututtiin järjestelmällisesti. Toiminnassa keskityttiin aiempaa enemmän seksuaaliseen väkivaltaan konfliktien yhteydessä reaktiona monissa viimeaikaisissa ja käynnissä olevissa kriiseissä tehtyihin havaintoihin. Komissio lisäsi toimia, joilla vaaditaan lisäämään lasten suojelemista, myös vaikuttamistoimia, ja laati kuvauksen lasten erityistarpeista aseellisten selkkausten yhteydessä. Komissio osallistui aktiivisesti Global Protection Cluster -verkostoon ja oli aktiivinen osapuoli sukupuoliperusteiselta väkivallalta suojelemista hätätilanteissa

[(24)] Enemmän kuin vuosien 2019–2021 keskimääräinen rahoitus, joka oli 530 miljoonaa euroa vuodessa.
[(25)] Ohjeasiakirjan ”The Inclusion of Persons with Disabilities in EU-funded Humanitarian Aid Operation” mukaisesti.

koskevassa toimintakehotuksessa.

Komissio painotti edelleen **hätätilanteissa järjestettävää koulutusta** ja piti kiinni sitoumuksestaan investoida koulutukseen merkittävällä panoksella eli osoittamalla siihen 10 prosenttia EU:n humanitaarisen avun alustavista vuotuisista määrärahoista. Tämän mukaisesti 162 miljoonalla eurolla tuettiin kriiseistä kärsivien lasten ja nuorten mahdollisuuksia turvalliseen ja laadukkaaseen oppimiseen.

Jotta voidaan pienentää humanitaarisen avun hiilijalanjälkeä ja ympäristövahinkoja, **ympäristöä koskevista vähimmäisvaatimuksista ja -suosituksista** tuli vuonna 2023 pakollisia kaikissa EU:n rahoittamissa avustusoperaatioissa. [26] Vuonna 2023 julkaistiin myös uusia vapaaehtoisia ympäristöindikaattoreita, joiden tarkoituksena on auttaa kumppaneita ottamaan hankkeissaan huomioon ympäristöä koskevat vähimmäisvaatimukset. EU:sta tuli myös ilmastoa ja ympäristöä koskevan humanitaaristen järjestöjen peruskirjan sihteeristön ensimmäinen taloudellinen tukija (200 000 eurolla).

Komissio vahvisti edelleen myös vuonna 2023 katastrofivalmiustukeaan [27], jolla edistetään **useisiin eri vaaroihin varautumista sekä ennakoivaa toimintaa**. Vuoden 2023 EU:n ja LAC-maiden huippukokouksen julkilausumassa todettiin kansainvälisen yhteistyön merkitys katastrofivalmiuksien ja katastrofiriskien hallinnassa. Julkilausuman pohjalta komissio on valmistellut yhteisymmärryspöytäkirjaa, jolla edistetään katastrofien ehkäisyä sekä niihin varautumista koskevaa EU:n ja LAC-maiden kansainvälistä yhteistyötä ja tiedonvaihto- ja koulutusmahdollisuuksia. Vuonna 2023 osoitettiin 78 miljoonaa euroa kohdennettuihin valmiustoimiin. Yhteensä 32,3 prosentissa EU:n rahoittamista humanitaarisista operaatioista oli katastrofivalmiusulottuvuus. [28]

ECHO yhdisti myös vuonna 2023 **viestintätoimia** pyrkimyksenään säilyttää vahva julkinen ja poliittinen tuki EU:n humanitaariselle avulle EU:n solidaarisuusnarratiivin pohjalta. ECHO julkaisi esimerkiksi sarjan keskitetysti laadittuja ja paikallisia lehdistötiedotteita (yhteistyössä humanitaarisen avun kumppaneiden kanssa) ja jatkoi onnistuneita kenttävierailujaan eurooppalaisten toimittajien kanssa. ECHO järjesti vuonna 2023 **humanitaarisen avun tiedotuskampanjan ”Education, no matter what”**, jolla edistettiin kaikkien oikeutta laadukkaaseen koulutukseen, myös hätätilanteissa. Kampanja tavoitti yli 29 miljoonaa ihmistä 14 jäsenvaltiossa. **Digitaalisessa mediassa** ECHOn sosiaalisen median kanavien seuraajamäärä on kasvanut (+5,71 %) ja sosiaalisen median julkaisujen näyttökertojen määrä on kasvanut merkittävästi (+26,4 %). Lisäksi ECHOn verkkosivustolla on vierailtu yli 2 miljoonaa kertaa.

Yksittäisistä operaatioista tehtyjen ulkopuolisten arviointien tarkastelu

Komission arviointiyksiköt vastaavat arvioinnin ohjauksesta, koordinoinnista, seurannasta ja raportoinnista. Ne laativat ajantasaisia ja laadukkaita arviointeja, joiden tuloksia voidaan hyödyntää tietoon perustuvassa päätöksenteossa ja vastuuvelvollisuuden määrittelyssä. Arvioinnit voivat olla maantieteellisiä tai temaattisia tai keskittyä tiettyyn kumppanuuteen. Liitteessä III on luettelo vuonna 2023 valmistuneista arvioinneista ja käynnissä olevista arvioinneista.

[26] Guidance on the operationalisation of the minimum environmental requirements and recommendations for EU-funded humanitarian aid operations (europa.eu).

[27] Vuonna 2021 hyväksytyn toimintatavan mukaisesti (DG ECHO Guidance Note on Disaster Preparedness).

[28] Tämä luku on saatu tarkistetulla menetelmällä, joka perustuu yksinomaan EU:n humanitaaristen kumppanien raportointiin eikä välttämättä sisällä toimia, joilla pyritään parantamaan valmiutta muilla toiminta-aloilla.

ASIAAN LIITTYVIÄ LINKKEJÄ

- Tietoa ECHOn toiminnasta:
  http://ec.europa.eu/echo/en
- Taloudellisia tietoja Euroopan komission humanitaarisen avun toimista vuonna 2023:
  Rahoituspäätökset (humanitaarisen avun toteutussuunnitelmat) 2023 – Euroopan komissio (europa.eu)
- Tietoa aiempien vuosien toiminnasta:

  EU:n pelastuspalveluasioiden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosasto | Euroopan komissio (europa.eu)
- Vuoden 2023 toimintakertomus:

  ECHOn vuoden 2023 vuotuinen toimintakertomus (europa.eu)
- Vuoden 2023 hallinto- ja tuloksellisuuskertomus:

  Vuotuinen hallinto- ja tuloksellisuuskertomus 2023 – Euroopan komissio (europa.eu)
- ECHOn arviointikertomukset:

  https://ec.europa.eu/echo/funding-evaluations/evaluations_en
- Euroopan komission ja jäsenvaltioiden humanitaarisen avun rahoitusta koskevat tiedot:

  Aloitussivu – Euroopan komissio (europa.eu)